

Ondertussen in
het Mauritshuis
// Meanwhile at
the Mauritshuis

Mauritshuis in focus

Mauritshuis in focus Jaargang 26 (nummer 3) 2013. Bulletin van het Koninklijk Kabinet van Schilderijen Mauritshuis, Den Haag. Verschijnt drie maal per jaar voor de Vrienden van het Mauritshuis en andere relaties. // *Mauritshuis in Focus* Volume 26 (number 3) 2013. Bulletin of the Royal Picture Gallery Mauritshuis, The Hague. Published three times a year for the Friends of the Mauritshuis and other museum associates.

Precies één jaar geleden wijdden we een editie van *Mauritshuis in focus* aan het project *Mauritshuis bouwt aan de toekomst*.

Sindsdien is er veel gebeurd. Gelukkig kan ik laten weten dat de bouw nog steeds op schema loopt en de kosten binnen het budget blijven. De ruime afmetingen van de nieuwe foyer zijn letterlijk aan het licht gekomen. Plein 26, met zijn theatrale Art Deco interieur, wordt getransformeerd tot de Royal Dutch Shell Vleugel. Het historische paleis wordt momenteel opgeknapt en ziet er eleganter uit dan ooit tevoren. Het exterieur is zoveel mogelijk in zijn oorspronkelijke staat teruggebracht. Er zijn nieuwe ramen geplaatst (gebaseerd op zeventiende-eeuwse ontwerpen) en op het hout- en metselwerk is de oorspronkelijke kleur teruggebracht. De schilderijenreeks die Antonio Pellegrini maakte voor de Gouden Zaal is volledig gerestaureerd en laat nu verrassend heldere pasteltinten en een meesterlijke penseelvoering zien. Nieuw meubilair is besteld, een nieuw lichtstelsel geselecteerd, en zo kunnen we nog wel even doorgaan...

Een andere recente ontwikkeling herinnert ons eraan waarom we eigenlijk bezig zijn met het bouwproject. Donna Tartt's derde roman *Het puttertje* is met groot succes gepubliceerd en heeft meteen de bestsellerlijst beklommen. Een van de iconen van het Mauritshuis, *Het puttertje* van Carel Fabritius, staat centraal in haar verhaal. De collectie van het Mauritshuis blijft dus verbinden, verblijden en inspireren.

// Exactly one year ago, we devoted an issue of the *Mauritshuis in Focus* to the project *Mauritshuis Building for the Future*. Much has happened since then. I am delighted to report that the building works continue to be on time and remains on budget. The spacious dimensions of the new foyer are literally coming to light. Plein 26, with its dramatic Art Deco interior, is being transformed into the Royal Dutch Shell Wing. The historic palace is being revived, and looks more elegant than ever. Its exterior has been returned as much as possible to its original appearance, with new windows (based on seventeenth-century designs) and the masonry and woodwork on the façade restored to their original colour. The cycle of paintings made for the Golden Room by Antonio Pellegrini has been fully restored, revealing surprisingly bright pastel hues and masterly brushwork. New furniture has been ordered, a new lighting system selected, and the list goes on and on...

One other recent development reminds us of why we are actually undertaking the building project. Donna Tartt's third novel *The Goldfinch* was published to great acclaim and immediately climbed to the top of the bestseller chart. Central to her story is one of the icons of the Mauritshuis, *The Goldfinch* by Carel Fabritius. The collection of the Mauritshuis continues to engage, delight and inspire.

Emilie Gordenker
Directeur Mauritshuis
// Director Mauritshuis

Reizende tentoonstelling

De wereldtournee met schilderijen uit het Mauritshuis heeft inmiddels alweer de laatste bestemming in de Verenigde Staten bereikt: The Frick Collection in New York. In dit voormalige woonhuis van staalmagnaat en kunstverzamelaar Henry Clay Frick wordt een selectie van 15 schilderijen getoond, waaronder Vermeers *Meisje met de parel*, *Het puttertje* van Carel Fabritius, Jan Steens 'Soo voer gesongen, soo na gepepen' en zijn 'Het oestereetstertje'. De tournee wordt in Europa afgesloten met een tentoonstelling in Palazzo Fava in Bologna, waar de tentoonstelling op 8 februari zal openen. Eind mei keren de werken huiswaarts om te schitteren in het geheel vernieuwde Mauritshuis.

// Travelling Exhibition

The world tour of paintings from the Mauritshuis has arrived at its last destination in the United States: The Frick Collection in New York. This museum, housed in a mansion that belonged to the steel magnate and art collector Henry Clay Frick, is now hosting a selection of fifteen paintings, including Vermeer's *Girl with a Pearl Earring*, *The Goldfinch* by Carel Fabritius, and two paintings by Jan Steen: 'As the Old Sing, So Pipe the Young' and *Girl Eating Oysters*. The tour will end in Europe with an exhibition at Palazzo Fava in Bologna, which will open on 8 February 2014. The works will travel home at the end of May, where they will dazzle visitors in the completely renovated Mauritshuis.

Meisje met de parel in
The Frick Collection in
New York

// *Girl with a Pearl Earring*
at The Frick Collection in
New York

Vorbereiding heropening

Terwijl de bouwwerkzaamheden nog in volle gang zijn, wordt intussen ook hard gewerkt om het hele museum een nieuwe uitstraling te geven. Zo wordt een nieuwe huisstijl ontworpen en een multimediatour ontwikkeld. Ook krijgt het museum een volledig vernieuwde website, waarop de hele collectie is te bekijken met afbeeldingen van hoge kwaliteit. De museumwinkel is druk bezig met het ontwikkelen van nieuwe producten en echte hebbedingen. Kortom, alles wordt nieuw!

// Preparations for the Reopening

Building activities are still underway, but in the meantime we are working hard to restyle the institution as a whole. A new logo is being designed, a multimedia tour is in the making, and the revamped website will present the entire collection in high-quality images. The museum shop is also developing new products, including a number of must-have objects. In short, everything is being renewed!

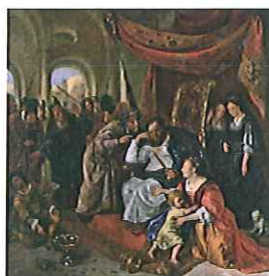
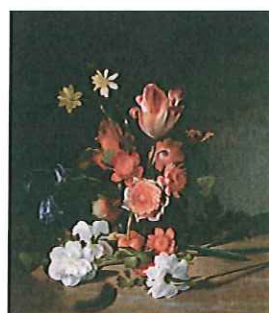
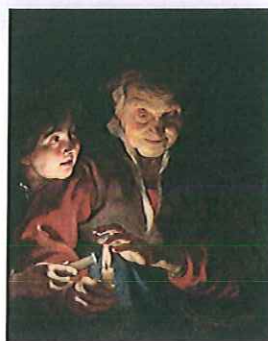
Herkomsten vanaf 1933

Het Mauritshuis deed in de afgelopen jaren uitgebreid onderzoek naar de herkomst van alle aanwinsten vanaf 1933. Het onderzoek betrof meer dan 200 schilderijen en enkele sculpturen. Na het onderzoek leek één schilderij een problematische herkomst te hebben. Dit werk bleek echter kort na de Tweede Wereldoorlog te zijn teruggegeven aan de rechtmatige eigenaar, waarna het in de kunsthandel terecht kwam en door het museum werd aangekocht. Op dit moment worden de onderzoeksresultaten verwerkt in het collectieregistratiesysteem. De gegevens zijn vanaf volgend jaar voor iedereen te raadplegen op de vernieuwde website van het Mauritshuis.

// Provenances Post-1933

The Mauritshuis has carried out extensive research in recent years on the provenance of all acquisitions made after 1933. This research involved more than 200 paintings and several sculptures. One painting seemed to have a problematic provenance, but it appears to have been returned shortly after the Second World War to its rightful owner, who put it on the art market, where it was subsequently acquired by the museum. The findings of this research are now being put into the collection registration system and, starting next year, will be available to the general public on the museum's new website.

In de afgelopen jaren heeft het Mauritshuis mede dankzij steun van de BankGiro Loterij verschillende schilderijen kunnen verwerven. Van boven naar beneden: Rubens (2005), Ruisdael (2005), Van de Cappelle (2007), De Bray (2011), Steen (2011), Peeters (2012), Bril (2013).
// The Mauritshuis has been able to acquire several paintings in recent years, thanks to the support of the BankGiro Lottery and other funds. From top to bottom: Rubens (2005), Ruisdael (2005), Van de Cappelle (2007), De Bray (2011), Steen (2011), Peeters (2012), Bril (2013).

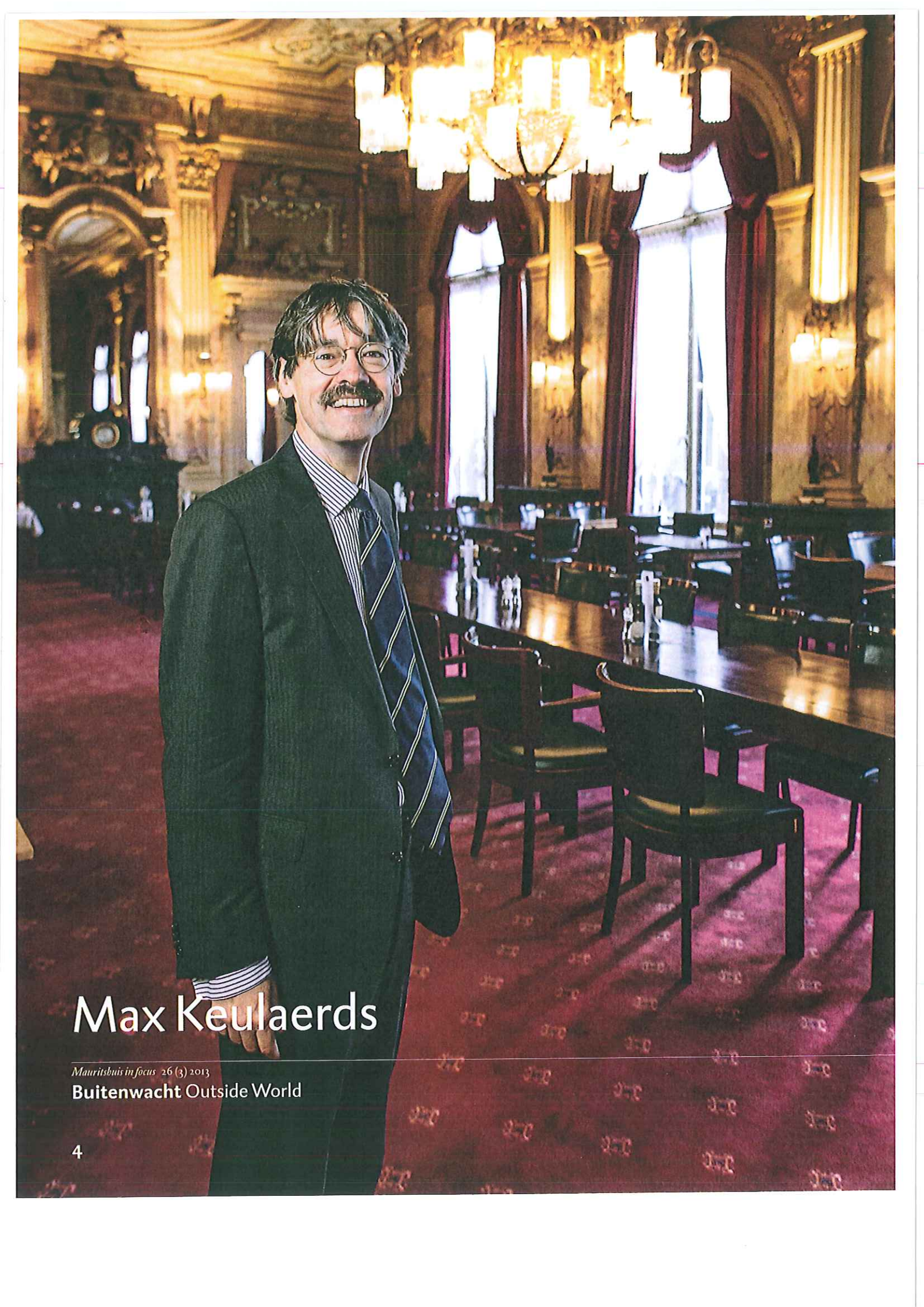

BankGiro Loterij

De BankGiro Loterij heeft besloten haar steun aan de vier grote rijksmusea te verlengen. Het Rijksmuseum, Van Gogh Museum, Mauritshuis en Kröller-Müller Museum ontvangen in de periode 2014–2018 samen opnieuw een bedrag van 7,9 miljoen euro per jaar, als de lotenverkoop op peil blijft tenminste. Deze rijksmusea worden al sinds 1998 gesteund door de cultuurloterij. Ze kregen samen al bijna honderd miljoen euro. Het geld is uitsluitend bestemd voor aankopen, zoals *Berglandschap met de heilige Hieronymus* van de Vlaamse schilder Paul Bril dat het Mauritshuis eerder dit jaar aankocht.

// BankGiro Lottery

The BankGiro Lottery has decided to continue its support of the four large state museums. The Rijksmuseum, Van Gogh Museum, Mauritshuis and Kröller-Müller Museum will once again receive the annual sum of €7.9 million collectively in the period 2014–2018, assuming that lottery ticket sales remain at the same level. These national museums have been supported by the 'culture lottery' since 1998; together they have already benefited from nearly 100 million euros. The lottery money is intended solely for acquisitions, such as *Mountainous Landscape with Saint Jerome* by the Flemish painter Paul Bril, which the Mauritshuis purchased earlier this year.

A full-page photograph of a man with a mustache and glasses, wearing a dark suit, a striped shirt, and a striped tie. He is smiling and standing in a grand, ornate hall with high ceilings, large windows with red curtains, and a large chandelier. The floor is covered with a red patterned carpet. In the background, there are long wooden tables and chairs, suggesting a formal dining or meeting area.

Max Keulaerds

Mauritsbuis in focus 26 (3) 2013

Buitenwacht Outside World

Wat is uw connectie met het Mauritshuis?

Sinds begin 2013 ben ik voorzitter van het College van Bestuur van Sociëteit De Witte. In die rol heb ik, samen met anderen, meegewerkt aan het vormgeven van de samenwerking met het Mauritshuis. De Witte heeft de vleugel aan Plein 26 voor een lange periode aan het Mauritshuis in gebruik gegeven. We gaan langdurig samenwerken, niet alleen doordat we fysiek met elkaar verbonden worden, maar bijvoorbeeld ook doordat De Witte de diners en ontvangsten in het Mauritshuis gaat verzorgen. Het wordt een mooi huwelijk, daar ben ik zeker van.

Wat is Sociëteit De Witte?

Oud-burgemeester Deetman schreef enkele jaren geleden dat De Witte met recht de beroemdste sociëteit van Nederland genoemd mag worden. Dat mag en wil ik uiteraard niet tegenspreken. De Witte bestaat ruim twee eeuwen en heeft op dit moment ongeveer 3.300 leden. De Witte is niet alleen aantrekkelijk door het gebouw en de schitterende ligging, maar bijvoorbeeld ook door de vele activiteiten die onder meer door de Tafels worden georganiseerd. De Witte kent meer dan tweehonderd Tafels die je wellicht kunt vergelijken met dispuuten van studentenverenigingen.

Sociëteit De Witte en het Mauritshuis zijn zometeen nauw verbonden. Wat zijn uw verwachtingen van die verbintenis?

De Witte neemt onder de Nederlandse sociëteiten een positie in die je kunt vergelijken met die van het Mauritshuis in de Nederlandse museumwereld. In de praktijk zal de samenwerking daardoor méér inhouden dan hetgeen ik zojuist beschreef. Onder de leden bestaat grote belangstelling voor het Mauritshuis en bij het museum zie ik een grote interesse voor De Witte. Victor Moussault, de zakelijk directeur van het Mauritshuis, schrijft regelmatig in het blad van De Witte over het museum en de verbouwing. Deze artikelen worden gretig gelezen en men vraagt regelmatig wat het Mauritshuis nog meer voor de leden gaat betekenen. Samen met Victor wordt hiervoor een plan uitgewerkt, dat we volgend jaar bekend zullen maken.

Wat zou u graag eens willen zien in het Mauritshuis?

In het Mauritshuis heb ik de combinatie van de moderne plafondstukken van Ger Lataster met de collectie oude meesters altijd prachtig gevonden. Misschien moet het Mauritshuis vaker dit soort combinaties laten zien. Men zou – kijkend naar De Witte – wellicht ook eens een tentoonstelling kunnen wijden aan het in deze tijd belangrijke thema *societas*, dat gemeenschap of gezelschap betekent. Een mooi voorbeeld hiervan heeft het Mauritshuis al in bezit: *De anatomische les* van Rembrandt.

// What is your connection to the Mauritshuis?

I've been chairman of the Board of Directors of the Sociëteit De Witte since the beginning of 2013. In this capacity I've been working with a number of people on shaping our collaboration with the Mauritshuis. De Witte has given the Mauritshuis the right to use the wing at Plein 26 for an extended period. We're embarking on long-term cooperation, not only because we're physically connected to one another, but also because De Witte will organize the dinners and receptions held at the Mauritshuis. It will be a good marriage, I'm sure of that.

What is the Sociëteit De Witte?

A few years ago our former mayor, Wim Deetman, wrote that De Witte could rightly be called the most famous society in the Netherlands. Naturally I wouldn't contradict that statement. De Witte has been in existence for more than two centuries and now has approximately 3,300 members. People are attracted to De Witte because of its building and magnificent location, as well as its many activities, such as the 'Tafels' ('Tables'). De Witte has over two hundred Tables, which can perhaps best be compared to students' debating societies.

The Sociëteit De Witte and the Mauritshuis will soon be closely allied. What do you expect this alliance to achieve?

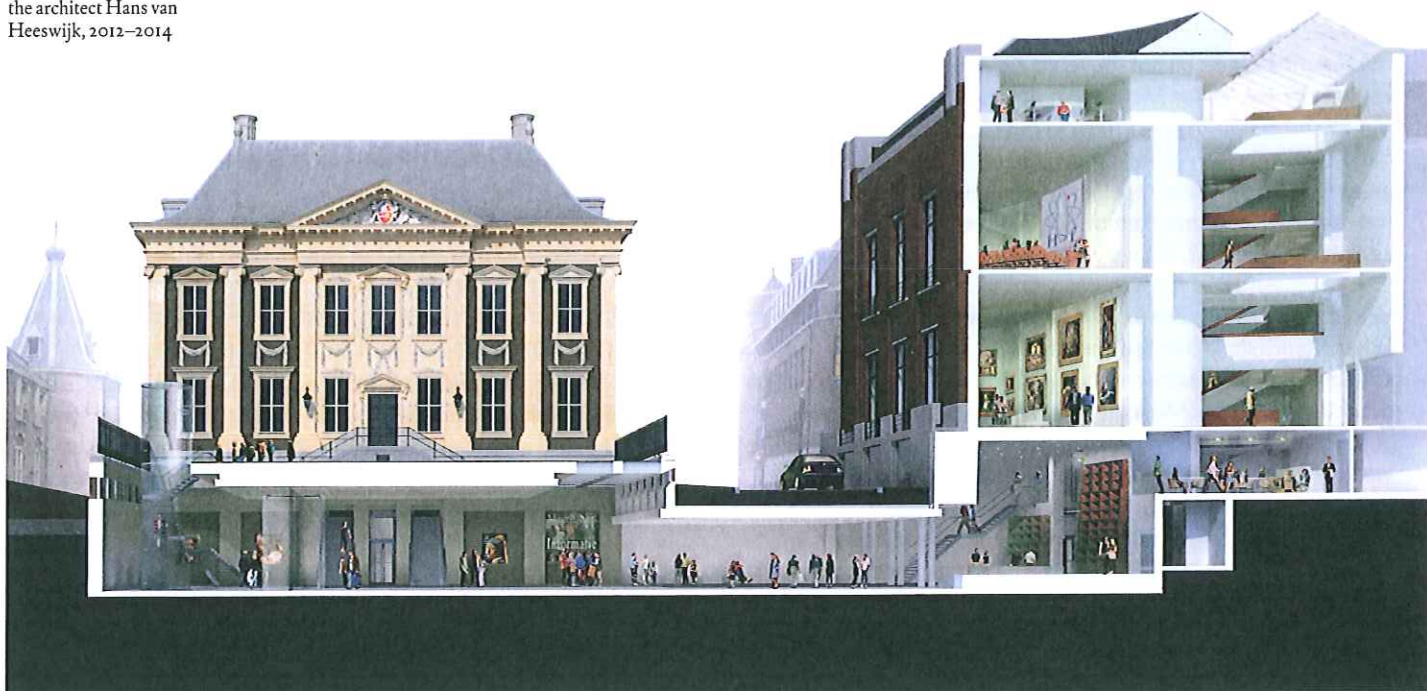
De Witte's status among Dutch societies is similar to the Mauritshuis's position in the Dutch museum world. As a result, our collaboration will involve much more than the cooperation outlined above. Our members are very interested in what's going on at the Mauritshuis, and it is clear that the museum is also very interested in De Witte. Victor Moussault, Deputy Director of the Mauritshuis, frequently writes about the museum and its ongoing building project in our bulletin. Our members are keen to read these articles, and they often ask about the museum's increasing importance to our Society. Victor and I are working out the details of our collaboration in a plan that we will unveil next year.

What would you like to see at the Mauritshuis?

At the Mauritshuis I've always enjoyed the splendid juxtaposition of Ger Lataster's modern ceiling paintings and the works by old masters. Perhaps the Mauritshuis could present such combinations more often. With regard to De Witte, the museum might also devote an exhibition to a concept that is important nowadays, the theme of *societas*, which can mean partnership or association. The Mauritshuis owns a wonderful example of such fellowship: *The Anatomy Lesson* by Rembrandt.

De nieuwe vleugel van het Mauritshuis // The New Wing of the Mauritshuis

Ontwerp voor *Mauritshuis
bouwt aan de toekomst*
van architect Hans van
Heeswijk, 2012–2014
// *Design for Mauritshuis
Building for the Future* by
the architect Hans van
Heeswijk, 2012–2014

Mauritshuis in focus 26 (3) 2013

Geschiedenis History

Met het project *Mauritshuis bouwt aan de toekomst* wordt, naar een ontwerp van architect Hans van Heeswijk, een deel van het gebouw van Sociëteit De Witte bij het Mauritshuis getrokken via een ondergrondse foyer. Straks beschikt het museum dus niet alleen over een zeventiende-eeuws monument, maar ook over een karakteristiek gebouw uit de jaren dertig van de twintigste eeuw. Op dit moment is een publicatie in voorbereiding over het gebouw van het Mauritshuis, te verschijnen bij de heropening van het museum medio 2014. Hier volgen alvast de belangrijkste wetenswaardigheden over de nieuwe vleugel van het museum.

Sinds haar oprichting in 1802 heeft de Nieuwe of Littéraire Sociëteit De Witte langzaam de hele noordzijde van het Plein ingenomen. Aanvankelijk was de Sociëteit – een besloten Haagse vereniging voor ‘gezellig verkeer en geoorloofde uithuizigheid’ – daar bescheiden gevestigd in de gehuurde benedenverdieping van een koffiehuis. Het was de witte gevel van dat pand die de Sociëteit in de volksmond haar naam gaf. Door een groeiend ledental ontstond al snel behoefte aan meer ruimte. De Sociëteit had bijna een nieuw onderkomen gevonden in het Mauritshuis, dat in 1812 te koop werd aangeboden. Het pand werd getaxeerd op 24.000 gulden, maar het bestuur vond dat bedrag te hoog, waarna het Mauritshuis in 1820 door de Staat der Nederlanden werd aangekocht voor de huisvesting van de ‘Koninklijke Kabinetten van Zeldzaamheden en Schilderijen’. In datzelfde jaar kwam het genoemde koffiehuis in handen van de Sociëteit waarna men successievelijk alle panden aan de noordzijde van het Plein wist te verwerven. In november 1869 werd begonnen met de sloop van drie oude panden om plaats te maken voor een ruim sociëteitsgebouw naar ontwerp van Cornelis Outshoorn (1810–1875). Dertig jaar later, in 1899–1900, werd het sociëteitsgebouw aan de linkerzijde uitgebreid met een nieuwe vleugel naar ontwerp van Johannes Mutters jr. (1858–1930). De buitenkant van dit nieuwe gedeelte sloot aan bij het bestaande gebouw, maar het interieur werd in Art Nouveau-stijl uitgevoerd.

Er stonden toen links van de Sociëteit nog twee andere panden, die men ook graag bij het sociëteitsgebouw wilde betrekken. Tussen 1907 en 1918 maakte Frederik Koch (1864–1935) daarvoor diverse ontwerpen. Een van deze ontwerpen is onder meer vastgelegd in een montagefoto uit omstreeks 1916. Door de moeilijke financiële omstandigheden tijdens de Eerste Wereldoorlog werd dit ontwerp echter nooit gerealiseerd. De behoefte aan extra ruimte voor de Sociëteit bleef onverminderd en begin jaren twintig werd de draad opnieuw opgepakt. Na een besloten prijsvraag werd in 1924 het plan van de Haagse architect Joseph Limburg (1864–1945) uitverkozen en met enige vertraging gerealiseerd in 1930–1932. Het is deze vleugel die nu bij het Mauritshuis is getrokken.

// The project *Mauritshuis Building for the Future*, designed by the architect Hans van Heeswijk, will join a part of the ‘Sociëteit De Witte’ building to the Mauritshuis by means of an underground foyer. The museum will shortly have not only its monumental seventeenth-century premises at its disposal, but also a building characteristic of the 1930s. A publication about the buildings themselves is now being written and will be published to mark the reopening of the Mauritshuis in mid-2014. This article presents the most important findings about the new wing of the museum.

The ‘Nieuwe of Littéraire Sociëteit De Witte’ (New or Literary Society De Witte) gradually swallowed the whole north side of the Plein after its foundation in 1802. At first the Society – a private Hague society for ‘pleasant social intercourse and permissible socialising outside the home’ – rented modest premises on the ground floor of a coffee house. It was the white façade of these original premises that caused people to call the Society ‘De Witte’ (‘The White’). Its growing membership soon forced it to seek larger quarters. The Society nearly found new accommodation in the Mauritshuis, which was put up for sale in 1812. The premises were valued at 24,000 guilders, but the board of directors thought that amount too high; the Mauritshuis was subsequently purchased by the Dutch state in 1820 to house the ‘Royal Galleries of Curiosities and Paintings’. The Society took over the above-mentioned coffee house that same year, and eventually managed to acquire all the buildings on the north side of the Plein. In November 1869 a start was made on the demolition of three old buildings to make room for the Society’s spacious new headquarters designed by Cornelis Outshoorn (1810–1875). Thirty years later, in 1899–1900, the Society’s

Het gebouw van Sociëteit De Witte voor de uitbreiding van 1930–1932
 // The Sociëteit De Witte building before the expansion of the 1930s

Limburg was echter verantwoordelijk voor een veel groter bouwproject waarbij van het reeds bestaande gebouwencomplex zowel het exterieur werd aangepast als grote delen van het interieur. Het reeds bestaande hoofdgebouw kreeg eindelijk een symmetrische voorgevel door toevoeging van een extra travee (vensteras) aan de linkerzijde. Eerder kon dat niet omdat er nog huizen op deze plek stonden. Omdat de vormgeving van die nieuwe travee aansloot bij de bestaande bebouwing, lijkt dit gedeelte veel ouder, maar in werkelijkheid dateert het dus ook uit 1932. De toevoeging van Limburg die het meest in het oog springt, is het linker bouwdeel dat hij ontwierp in Art Decostijl. Limburg heeft hier met opzet gekozen voor een rode baksteen, reden waarom de nieuwbouw bij het publiek dan ook lange tijd bekend stond als 'De roode'.

Protest van het Mauritshuis

Het is pikant dat toenmalig museumdirecteur Wilhelm Martin aanvankelijk grote zorgen had over de nieuwbouwplannen van de Sociëteit. Zowel Koch als Limburg hadden in hun eerste ontwerp een tamelijk hoog gebouw ontworpen. Bij het Mauritshuis bestond de angst dat de lichtval in twee hoekzalen daardoor ernstig zou worden belemmerd. In die jaren was daglicht nog de enige vorm van belichting; pas in 1950 kwam er elektrische verlichting in de zalen. Martin uitte zijn zorgen in het jaarverslag van 1927: 'De belichting der schilderijen in de portretzaal en de daarboven gelegen zaal wordt nog steeds bedreigd door de verbouwingsplannen der Nieuwe of Littéraire Sociëteit. Er zijn besprekingen gaande om tot een bevredigende oplossing te geraken'. Een jaar later kon hij opgelucht melden dat alles naar tevredenheid was opgelost, in nauwe samenwerking met zowel architect Limburg als de commissarissen van de Sociëteit. Niet alleen de lichtval was onderwerp van discussie: Limburg had in zijn originele ontwerp de toegestane bouwhoogte aan de Korte Vijverberg overschreden. Bovendien vond de Schoonheidscommissie dat het zicht op het Mauritshuis zou worden verstoord.

building was expanded on the left side with a new wing designed by Johannes Mutters Jr (1858–1930). The outside of this new section was attuned to the existing building, but the interior was decorated in Art Nouveau style.

At that time there were two more buildings to the left of the Society, and these were also being eyed for incorporation into the Society's premises. To this end, Frederik Koch (1864–1935) made various designs between 1907 and 1918. One of these is documented in, among other places, a photomontage of about 1916. The difficult economic conditions during the First World War prevented the realisation of this design. The Society still needed more space, though, so at the beginning of the 1920s it drew up new plans for expansion. A private competition was held: they selected a design by the Hague architect Joseph Limburg (1864–1945) in 1924. After a delay of some years, it was realised in 1930–1932. This is the wing that has become part of the Mauritshuis.

Limburg was in fact responsible for a much larger building project calling for modifications not only to the exterior of the existing complex but also to large parts of the interior. The main building was finally given a symmetrical façade through the addition of an extra bay on the left side – an intervention that could not be carried out earlier because of the houses that stood on this spot. This new bay was designed to match the existing building, so this part seems much older, even though it also dates from 1932. Limburg's most eye-catching addition is the left part, which he designed in Art Deco style. Here Limburg deliberately chose red brick, so that for a long time the new building was popularly called 'De roode' ('The red').

Protest from the Mauritshuis

Interestingly, Wilhelm Martin, the museum's director at the time, was worried at first about the Society's building plans, because both Koch and Limburg had

Een van de niet uitgevoerde
ontwerpen van Frederik
Koch voor een nieuwe
vleugel van de Nieuwe
of Littéraire Sociëteit
De Witte, ca. 1916
Montagefoto
Den Haag, Gemeentearchief
// One of Frederik Koch's
unrealised designs for a
new wing of the 'Nieuwe
of Littéraire Sociëteit
De Witte', c. 1916
Photomontage
The Hague Municipal
Archives

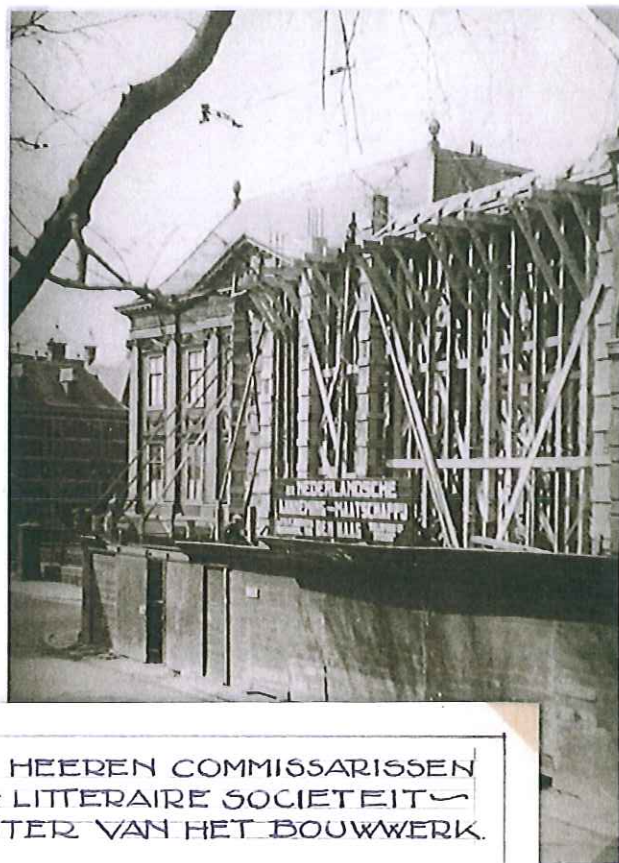
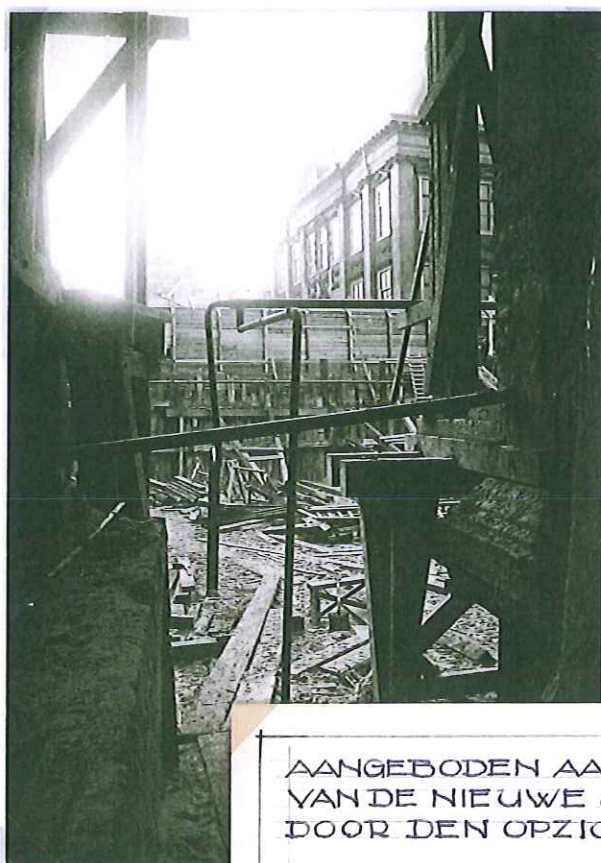
Limburg paste zijn ontwerp aan en liet de gevel aan de zijde van het Mauritshuis terugspringen ten opzichte van het hardstenen basement op de rooilijn. Uiteindelijk bracht hij ook de hoogte van de nieuwbouw en de indeling van de gevel in lijn met het reeds bestaande sociëteitsgebouw.

Bouwput

Een album met foto's in het Haags Gemeentearchief toont het verloop van de bouwwerkzaamheden en het uiteindelijke resultaat. Dit unieke fotoboek werd in juni 1933 aangeboden aan de commissarissen van de Sociëteit door de opzichter van het bouwproject, C.H.R. Maurits. Wie de opnamen in volgorde bekijkt, ziet als het ware het gebouw verrijzen. Enkele van deze buitenopnamen doen denken aan het huidige bouwproject, waarvoor opnieuw een bouwput is gemaakt rond de in 1932 voltooide vleugel van het sociëteitsgebouw.

Op 16 april 1932 werd de nieuwe vleugel in gebruik genomen. De uitbreiding kenmerkt zich door een strakke vormgeving in de voor die tijd karakteristieke Art Decostijl. De gehele constructie is van gewapend beton, dat zelfs in de kappen is toegepast. Dat werd gedaan om het Mauritshuis te beschermen bij een eventuele

initially designed a rather tall building. The Mauritshuis was afraid that it would greatly reduce the amount of light falling into two corner galleries. Daylight was the only form of illumination in those years; it was not until 1950 that electrical lighting was installed in the galleries. Martin voiced his concerns in the annual report of 1927: 'The illumination of the paintings in both the portrait gallery and the gallery above it is still threatened by the building plans of the New or Literary Society. Talks are under way to arrive at an acceptable solution.' A year later he could report with relief that everything had been resolved to his satisfaction, in close collaboration with Limburg, the architect, and the Society's governors. The lighting had not been the only problem: Limburg's original design had exceeded the maximum height allowed for buildings

AANGEBODEN AAN HEEREN COMMISSARISSEN
VAN DE NIEUWE OF LITTERAIRE SOCIETEIT
DOOR DEN OPZICHTER VAN HET BOUWWERK.

'S GRAVENHAGE:

JUNI 1933.
DE OPZICHTER:

C.H.R. Maurits

brand, nadat in augustus 1930 een grote brand was uitgebroken in Hotel Des Indes. Op de bel-etage van de vleugel waren drie conversatiezalen ingericht met in de ronding op de hoek van de Korte Vijverberg en het Plein een ronde zaal. Op de eerste verdieping kwamen drie restaurantzalen, terwijl op de bovenste verdieping zich de directeurswoning bevond, voorzien van een fraai dakterras. In het souterrain van het gebouw bevonden zich een kantoor en een fietsenstalling. Een van de fraaiste onderdelen van de vleugel vormt het goed bewaarde trappenhuis. In deze monumentale ruimte valt daglicht binnen via een bovenlicht met het oorspronkelijke glas-in-lood.

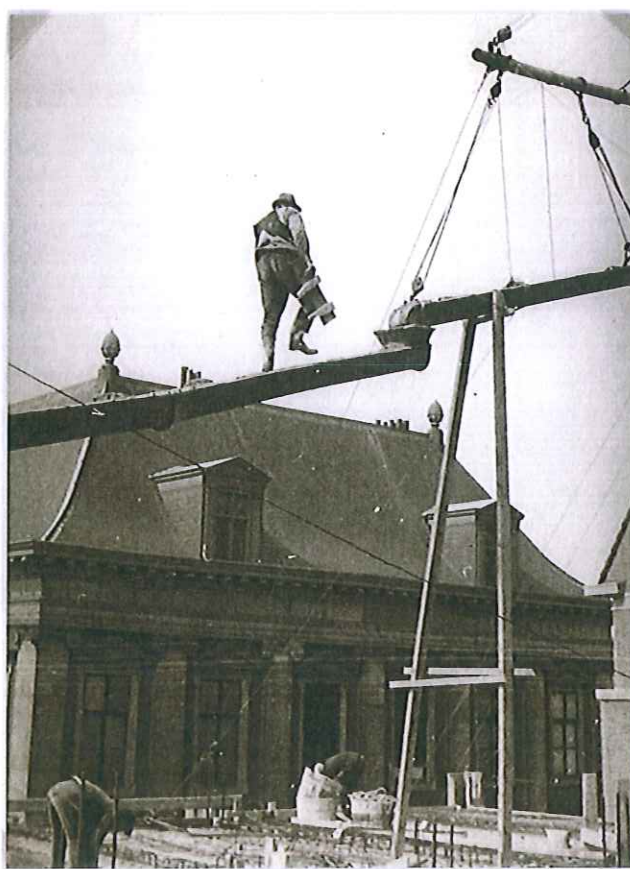
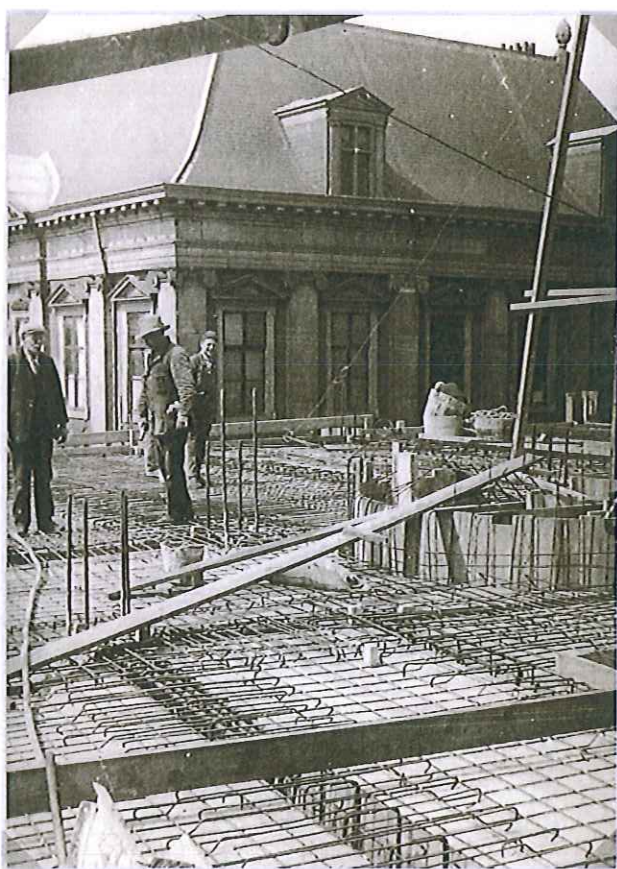
Royal Dutch Shell Vleugel

De door Joseph Limburg ontworpen vleugel werd voltooid in een ongunstige periode. Door de economische crisis liep het ledental van de Sociëteit terug en niet veel later kreeg het land te maken met de toenemende oorlogsdreiging. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het sociëteitsgebouw door de bezetter in gebruik genomen. Toen het pand na de bevrijding weer terug in handen van de Sociëteit kwam, bleek het te groot te zijn voor het ledental dat niet meer op het vooroorlogse niveau zou komen. Van 1962 tot

on the Korte Vijverberg. Moreover, the municipal planning authorities thought that the proposed plans would spoil the view of the Mauritshuis. Limburg made adjustments to his design and had the wall facing the Mauritshuis recede. In the end he brought the height of the new building and the division of the façade in line with the Society's existing building.

Excavation

The photographs in an album in The Hague Municipal Archives show the progress of the building activities and the final result. This unique photo book was offered in June 1933 to the Society's governors by the supervisor of the building project, C.H.R. Maurits. Viewing the photos in chronological order shows the building taking shape. Several of these outdoor shots are reminiscent of the

Een album met foto's uit de periode september 1930 en april 1933 toont het verloop van de bouwwerkzaamheden en het uiteindelijke resultaat.
Den Haag, Gemeentearchief

// These photographs, taken between September 1930 and April 1933, show the progress of the building activities and the final result.
The Hague Municipal Archives

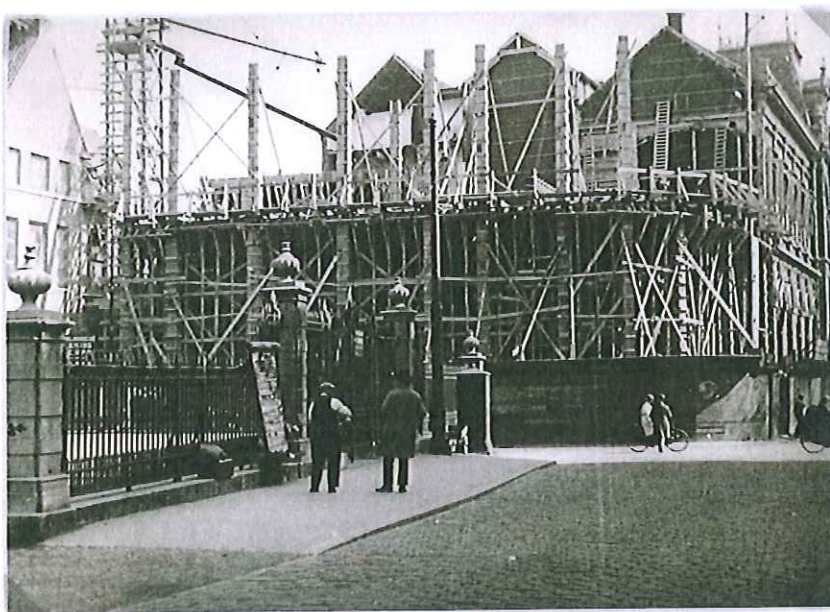
Mauritsbuis in focus 26 (3) 2013
De nieuwe vleugel The New Wing

1984 werd een gedeelte van de door Limburg ontworpen vleugel verhuurd aan de Interservice Officers Club, de officiersmess van het nabijgelegen Ministerie van Defensie. Vanaf 1989 was uitgeverij Kluwer gebruiker van de vleugel. Nadat Kluwer het gebouw in 2007 had verlaten, nam het Rijksmuseum een optie op de lege vleugel. Het museum maakte plannen om er een beeld te geven van de Nederlandse parlementaire democratie, maar die werden nooit gerealiseerd. Ondertussen was het Mauritshuis als nieuwe gebruiker van de vleugel in beeld gekomen. Architect Hans van Heeswijk maakte het plan om de twee volstrekt verschillende gebouwen aan elkaar te verbinden via een ondergrondse foyer. Vanaf medio 2014 maakt de hoek van Sociëteit De Witte deel uit van het Mauritshuis, dat met deze nieuwe vleugel eindelijk aparte ruimtes heeft voor tijdelijke tentoonstellingen, een educatieatelier en een zaal voor bijeenkomsten, lezingen en cursussen. Dit gedeelte zal Royal Dutch Shell Vleugel gaan heten, als dankbetuiging aan deze zeer genereuze sponsor die zich in 2012 voor zes jaar aan het Mauritshuis heeft verbonden.

Met dank aan de heer ir. H.F. Ambachtsheer voor zijn vriendelijke hulp en adviezen.

present building project, for which another excavation was necessary around the wing of the Society's building.

The new wing was opened on 16 April 1932. The extension is characterised by a sleek design in the Art Deco style that was popular at the time. The entire construction is made of reinforced concrete, which was even used in the coping. This was done to protect the Mauritshuis from the threat of fire, a decision provoked by a large fire that had broken out in the nearby Hotel Des Indes in August 1930. The *piano nobile* of the wing had been furnished with three conversation rooms and a round gallery situated in the curve at the corner of the Korte Vijverberg and the Plein. The first floor accommodated three restaurant rooms, and the upper floor housed the director's apartment, complete with

Gegevens over de geschiedenis van
Sociëteit De Witte werden ontleend aan:

H.F. Ambachtsheer, 'De gebouwen
van De Witte: Plein 24, de Tent en het
Paviljoen', in C. Wentholt (red.), *De Nieuwe
of Literaire Sociëteitsgebouw De Witte:
200 Jaar een heerlijk onderonsje*, Den Haag
2002, pp. 85–133

H.F. Ambachtsheer, H.C. Grootveld,
*Het Sociëteitsgebouw van De Witte:
Geoorloofde uithuizigheid aan het Haagse
Plein 1802–2010 (Historische Reeks
De Witte, nr. 3)*, Den Haag 2010

H.F. Ambachtsheer, 'Niets verbandeld...'.
*De verzamelde werken: De notulen van het
Bestuur van De Witte in de jaren 1839–1941*,
Den Haag 2011

J. Heijenbrok, G. Steenmeijer, 'Bouw-
historische notitie: "De roode" aanbouw
van Sociëteit de Witte, Plein 26 te
's Gravenhage', in V. Moussault et al.,
*Mauritsbuis aan het Plein: Ruimtelijk,
functioneel en technisch Programma van
Eisen voor de uitbreiding van het Mauritsbuis*
(2 delen), Den Haag 2009, deel 2,
pp. 68–97, bijlage 7

// The information on the history of the
Sociëteit De Witte was taken from:

H.F. Ambachtsheer, 'De gebouwen
van De Witte: Plein 24, de Tent en het
Paviljoen', in C. Wentholt (ed.), *De Nieuwe
of Literaire Sociëteitsgebouw De Witte:
200 Jaar een heerlijk onderonsje*, The Hague
2002, pp. 85–133

H.F. Ambachtsheer, H.C. Grootveld,
*Het Sociëteitsgebouw van De Witte:
Geoorloofde uithuizigheid aan het Haagse
Plein 1802–2010 (Historische Reeks
De Witte, no. 3)*, The Hague 2010

H.F. Ambachtsheer, 'Niets verbandeld...'.
*De verzamelde werken: De notulen van het
Bestuur van De Witte in de jaren 1839–1941*,
The Hague 2011

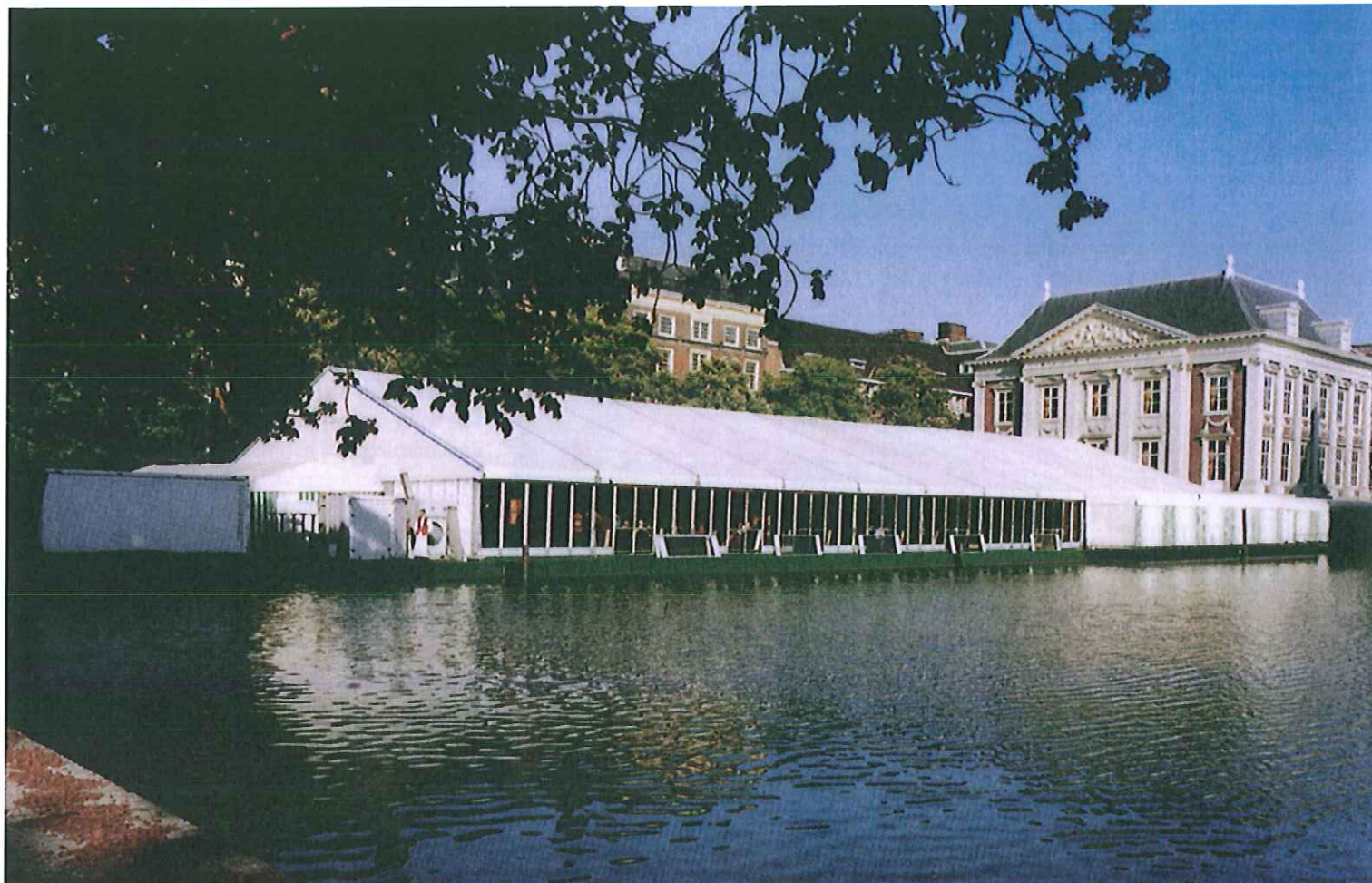
J. Heijenbrok, G. Steenmeijer, 'Bouw-
historische notitie: "De roode" aanbouw
van Sociëteit de Witte, Plein 26 te
's Gravenhage', in V. Moussault et al.,
*Mauritsbuis aan het Plein: Ruimtelijk,
functioneel en technisch Programma van
Eisen voor de uitbreiding van het Mauritsbuis*
(2 vols.), The Hague 2009, vol. 2,
pp. 68–97, Appendix 7

a splendid roof terrace. The basement
of the building contained an office and
a bicycle garage. One of the finest parts of
the wing is the well-preserved staircase.
Daylight falls into this monumental space
through a skylight, whose original stained-
glass window is still in place.

Royal Dutch Shell Wing

The wing designed by Joseph Limburg
was completed in an unfavourable period.
Economic hardship had caused a decline
in the Society's membership and the
country faced the threat of war. During
the Second World War the occupying
forces took over the Society's premises.
After the liberation, when the building
again came into the Society's hands, it
proved to be too large for the number
of members, which would never again
reach pre-war levels. From 1962 to 1984,
part of Limburg's wing was rented out
to the Interservice Officers Club, the
officers' mess of the nearby Ministry of
Defence. The wing was subsequently
used by Kluwer Publishers from 1989 to
2007. The Rijksmuseum, which took an
option on the wing when it was vacant,
had plans to create an exhibition there of
Dutch parliamentary democracy, but these
plans were never realised. Meanwhile the
Mauritsbuis had shown an interest in the
wing, and commissioned the architect
Hans van Heeswijk to draw up plans to
link the two completely different buildings
via an underground passageway. The
corner of Sociëteit De Witte will become
part of the Mauritsbuis in mid-2014,
which means that the museum will finally
have separate spaces for temporary
exhibitions and educational activities,
as well as an auditorium for meetings,
lectures and courses. This part will be
called the Royal Dutch Shell Wing, as an
expression of gratitude to this generous
sponsor, who in 2012 allied itself to the
Mauritsbuis for a period of six years.

With thanks to H.F. Ambachtsheer for his
friendly help and advice.

Drijvend in de Hofvijver

// Floating in the Hofvijver

Het Mauritshuis wordt niet alleen uitgebreid om meer plaats te creëren voor de vaste collectie en tentoonstellingen, maar ook om meer ruimte te bieden aan bezoekers en werknemers. Een royale entree, een grote winkel en een aantrekkelijk café zijn nog maar een paar van de voorzieningen die op het verlanglijstje stonden.

In de afgelopen jaren was steeds duidelijker geworden dat het Mauritshuis te klein is voor grote drommen publiek. Daarom werd het museum bij speciale gelegenheden uitgebreid met een drijvend paviljoen op de Hofvijver. Dat gebeurde voor het eerst bij de grote Vermeertentoonstelling in 1995–1996, gevolgd door *Rembrandt Zelf* (1999–2000), *Holbein* (2003) en *Rubens & Brueghel* (2006–2007). De paviljoens werden gebouwd op grote pontons en boden ruimte aan kassa's, garderobe, de winkel en een

café. Nu ligt er weer zo'n ponton, alleen niet voor bezoekers. Integendeel, dit keer is het ponton ingericht met kantoor- en schafketen. Het is het domein van bouwleiders, tekenaars, bouwvakkers en beveiligers.

// The Mauritshuis is being expanded to create more space for the permanent collection and temporary exhibitions, and to provide more room for visitors and staff. The wish list includes a spacious entrance foyer, a large museum shop and a welcoming café.

The experiences of the past decade have shown that the Mauritshuis is too small for the large crowds that can be expected to attend special exhibitions, and on those occasions the museum was extended by means of pavilions floating on the Hofvijver. This was first done for

the large Vermeer exhibition in 1995–1996, and again for *Rembrandt by Himself* (1999–2000), *Holbein* (2003) and *Rubens & Brueghel* (2006–2007). The pavilions, which were built on large pontoons, provided space for ticket sales, the cloak room, museum shop and café. Now another pontoon is floating in the Hofvijver, but it's not for visitors: this pontoon is furnished with office units and workers' cabins. This is now the domain of building supervisors, architectural draughtsmen, construction workers and security guards.

Mauritshuis in focus 26 (3) 2013

Terugblik In Retrospect

Een van de pontons die in de afgelopen jaren op de Hofvijver lagen

// One of the pontoons that has been lying in the Hofvijver these past few years

Een kijkje over de schutting *Deel 2*

// A Peek over the Hoarding *Part 2*

Het is alweer een jaar geleden dat *Mauritshuis in focus* een beeldverslag publiceerde over het bouwproject. Hoe staat het er inmiddels voor? De ondergrondse uitbreiding van het Mauritshuis is zo goed als afgerond en de renovatie van de buitenzijde van het zeventiende-eeuwse gebouw is vrijwel klaar. Nu de steigers weg zijn, kan de voorbijganger het nieuwe uiterlijk alvast zien, al blijft er nog veel onzichtbaar. Om de nieuwsgierigheid te bevredigen, hier een tweede kijkje over de schutting.

Wat behelst de uitbreiding en renovatie van het Mauritshuis ook alweer? Met het project *Mauritshuis bouwt aan de toekomst* wordt het huis van Johan Maurits van Nassau Siegen via een ondergrondse foyer verbonden met het tegenovergelegen pand, Plein 26. Daardoor verdubbelt het oppervlak van het museum en komt er meer ruimte voor kunst, tentoonstellingen, educatie en evenementen. Het ontwerp voor de uitbreiding werd gemaakt door Hans van Heeswijk Architecten uit Amsterdam. Volgens de plannen van het bureau wordt de entree teruggebracht naar de voorkant van het stadspaleis. Bezoekers komen straks via het grote hek het voorplein op en dalen daar af naar de lichte, ondergrondse foyer. Vanuit die foyer kunnen ze het stadspaleis in om de vaste collectie te zien, of naar Plein 26 voor wisselende tentoonstellingen, de educatieruimte ('kunstwerkplaats') en het auditorium. Daar zijn ook de vernieuwde museumwinkel, het museumcafé en de kantoren te vinden. Het afgelopen jaar is heel veel gebeurd. Het meest spectaculaire is de foyer die beide gebouwen met elkaar verbindt en nu weer onder de grond is verdwenen. Maar ook de werkzaamheden binnen in het Mauritshuis en in Plein 26 verlopen voorspoedig. Het lijkt er dan ook op dat de planning gehaald wordt en we medio 2014 een grootse heropening kunnen vieren.

Het bouwproject is mogelijk gemaakt door *founder* Shell Nederland BV, de BankGiro Loterij, het ministerie van OCW, het programma Kansen voor West van de Europese Unie (EFRO) en dankzij steun van particulieren, fondsen en instellingen.

// A year has passed since *Mauritshuis in Focus* published a progress report with photographs of the building project. What has happened in the meantime? The underground extension of the Mauritshuis is nearly finished and the renovation of the outside of the seventeenth-century building has almost been completed. Now that the scaffolding has been removed, passers-by can see the new exterior, even though much of it is still hidden from the eye. Here we present a second peek over the hoarding to satisfy our readers' curiosity.

What exactly was the goal of the expansion and renovation of the Mauritshuis? A key aspect of the project *Mauritshuis Building for the Future* is the construction of an underground foyer connecting Johan Maurits of Nassau-Siegen's house to the building across the street at Plein 26. This extension doubles the size of the museum, providing additional space for art, exhibitions, educational activities and events. The extension was designed by Hans van Heeswijk Architects of Amsterdam. The plans drawn up by this firm restore the entrance to the front of the edifice. Visitors will soon enter the forecourt through the large gate in the iron railings and descend to the well-lit underground foyer, where they can either take the stairs or the lift to the original part of the Mauritshuis to see the permanent collection or proceed to Plein 26 for temporary exhibitions, the education facilities ('art workshop') and the auditorium. This level will also accommodate the revamped museum shop, the café and the offices. Much has been achieved this past year. The most spectacular development is the foyer connecting the two buildings; it now has a roof, which means it has disappeared from view again. But the building activities inside the Mauritshuis and at Plein 26 are also coming along nicely. Everything

seems to be proceeding according to plan, so we are still on schedule to celebrate our grand reopening in mid-2014.

The building project is made possible by Shell Nederland BV, the BankGiro Lottery, the Ministry of Education, Culture and Science (OCW), the programme Opportunities for West of the European Fund for Regional Development (EFRO), and the support of private individuals and various funds and institutions.

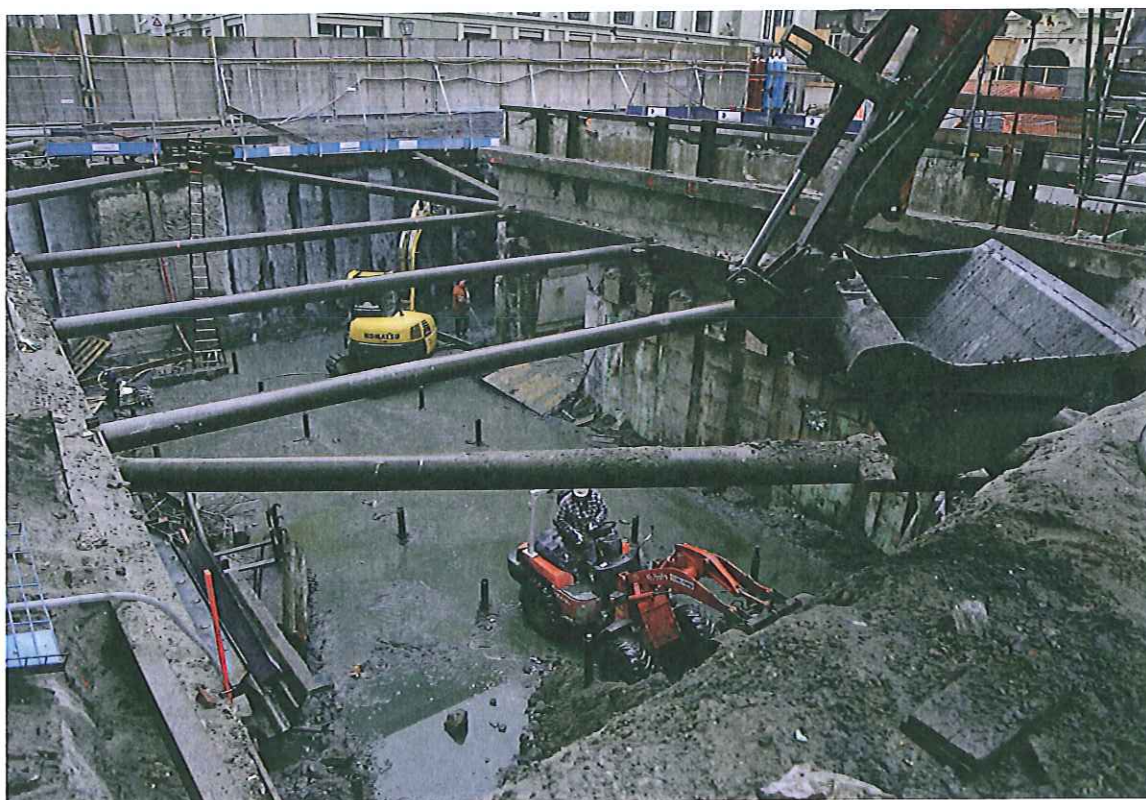
Het bovendeck van het voorplein wordt gestort.
 // Pouring the upper level of the forecourt.

Meer informatie over de bouw vindt u op www.mauritshuis.nl onder de kop 'bouw'. Op www.flickr.com/mauritshuis staat een groot aantal foto's van de bouw.
 // More information on the building can be found at www.mauritshuis.nl under 'building'. Numerous photos of the progress of the building project can be viewed at www.flickr.com/mauritshuis.

Op de foyer worden grote liggers geplaatst die het dak vormen.
 // Large roof beams are placed on top of the foyer.

Het gedeelte van de foyer onder de Korte Vijverberg wordt uitgegraven.
 // Excavation of the section of the foyer situated under the Korte Vijverberg.

De scheidingswand tussen de twee foyerdelen wordt doorgebroken.
 // The wall separating the two parts of the foyer is opened up.

Ook het tweede deel van de foyer krijgt een dak van lange liggers.
 // Roof beams are put in place over the second section of the foyer.

In de ondergrondse foyer bevinden zich de trappen naar het stadspaleis.
 // The stairs in the underground foyer that lead to the original part of the Mauritshuis.

De reliëfs in het timpaan zijn zo geschilderd dat ze op marmer lijken.
 // The reliefs in the tympanum have been repainted to look like marble.

De restauratie van de buitenzijde van het Mauritshuis is bijna klaar. De ramen zijn vernieuwd en hebben kruisvensters gekregen volgens het oorspronkelijke ontwerp van architect Jacob van Campen.
 // The restoration of the exterior of the Mauritshuis is nearly finished. The window casings have been renewed and supplied with mullioned windows, according to the original design by the architect Jacob van Campen.

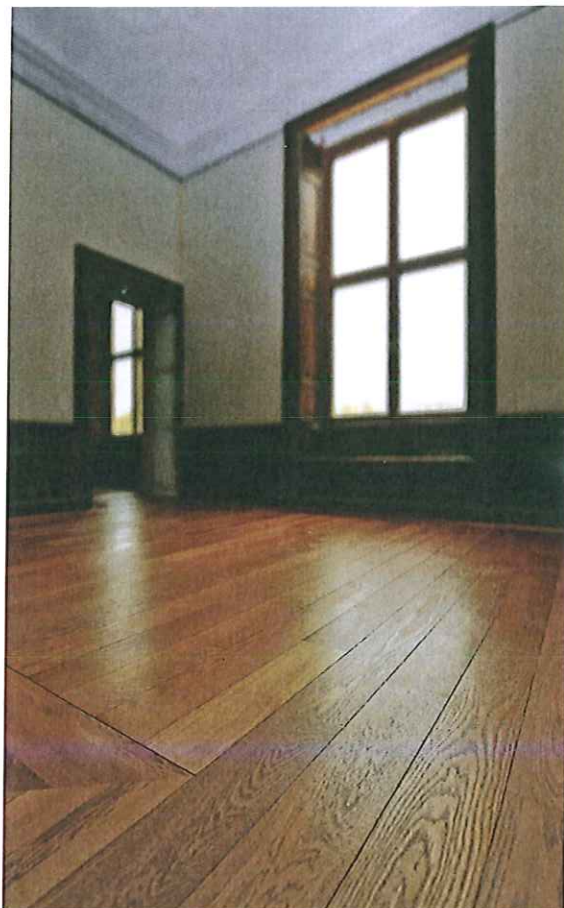

De gevel kreeg een schilder-
beurt. Op basis van bouw-
historisch onderzoek is het
natuursteen van de gevels
nu geel, wat goed aansluit
bij het schilderwerk van de
Grenadierspoort (1634) en
de overige gebouwen aan
het Binnenhof.
// The façade has been
repainted. On the basis
of research into the
building's architectural
history, the natural stone
of the outside walls has
been painted a yellowish
colour, which blends well
with the paintwork of the
nearby Grenadierspoort
(Grenadier's Gate) of 1634
and the other buildings on
the Binnenhof.

Mauritskade in focus 26 (3) 2013
Een kijkje over de schutting Deel 2
A Peek over the Hoarding Part 2

De vloeren in de zalen van het stadspaleis zijn in de was gezet. Op de wanden is een zachte, brandwerende molton aangebracht die dient als ondergrond voor de nieuwe wandbespanning.
// The floors in the rooms of the mansion have been waxed. A soft, fire-resistant flannel has been applied to the walls and will serve as the underlayer for the new wall-coverings.

In Plein 26 krijgt de nieuwe educatieruimte vorm.
// The space intended for educational activities is taking shape at Plein 26.

Wand·be·span·ning

// Wall Fab·ric

Sinds het eind van de negentiende eeuw zijn de wanden in het interieur van het Mauritshuis afgewerkt met wandbespanning. De textielen wandbekleding draagt bij aan het intieme karakter van het museum en zorgt voor een aangename akoestiek. In verband met de huidige renovatie is de oude wandbespanning vorig jaar verwijderd, maar deze winter wordt de nieuwe aangebracht. Onder de stof is een molton onderlaag bevestigd, zodat de oneffenheden van de muren niet te zien zijn en de wandbespanning strakker kan worden aangebracht. De nieuwe zijden stof heeft een prachtig dessin en is speciaal voor het Mauritshuis ontworpen en geweven. Op de bovenste verdieping komen het vertrouwde groen en rood terug, maar de zalen op de begane grond krijgen een nieuwe kleur. Daar wordt de wandbespanning blauw.

// The rooms of the Mauritshuis have had textile wall coverings since the end of the nineteenth century. They contribute significantly to the intimate character of the museum and keep the acoustics to a pleasantly low level. The old wall fabric was removed last year as part of the ongoing renovation, and this winter new fabric will take its place. A flannel underlayer has been applied to the walls, to mask their irregularities and allow the fabric to be stretched tautly. The new, beautifully patterned silk material was specially designed and woven for the Mauritshuis. The walls on the top floor will stay the green and red as before, but the ground floor will have a new colour – blue.

De nieuwe wandbespanning wordt aangebracht in een van de museumzalen.
// The new wall fabric being installed in a room of the museum.

Mauritshuis in focus 26 (3) 2013

Woordenschat Terminology

‘...als alle grootse schilderijen eigenlijk zelfportretten zijn’ // ‘...if every great painting is really a self-portrait’

Dit najaar verscheen het derde boek van de Amerikaanse schrijfster Donna Tartt: *Het Puttertje*. Daarin is een grote rol weggelegd voor Fabritius' schilderij uit de collectie van het Mauritshuis. De zegetocht van Tartts derde boek begon met de presentatie van de Nederlandse editie in Amsterdam. Enkele weken later vond de lancering in Amerika zelf plaats, toevalligerwijs op precies dezelfde dag als de opening van de tentoonstelling met Mauritshuisschilderijen in The Frick Collection in New York – maar een paar straten bij Donna Tartts huis vandaan. Op de vooravond van haar Amerikaanse promotietournee stelden wij de schrijfster een paar vragen.

Hoe gaat u om met de grote verwachtingen die uw lezers van uw derde boek zouden kunnen hebben?

Toen ik mijn eerste boek schreef, *De verborgen geschiedenis*, verwachtte ik niet dat het zo'n grote schare lezers zou trekken. Het was een enorme verrassing waar ik heel blij mee was, maar elk boek staat op zichzelf. Ik heb nooit het gevoel gehad dat ik dat eerste boek moest evenaren. Ik vind het belangrijker dat ik mensen werkelijk raak, als individuen, dan dat ik zoveel mogelijk lezers trek. De lezer, daar draait het voor mij om. Een boek is altijd de ene mens die tegen de ander spreekt. Als ik schrijf voelt het meer alsof ik in iemands oor fluister dan dat ik een groep toespreek.

Wanneer vatte u het plan op om *Het puttertje* te kiezen als 'hoofdpersoon' van uw nieuwe boek?

De kiem voor dit boek werd gelegd toen ik twintig jaar geleden voor langere tijd in Amsterdam was. Ik was vooral geïnteresseerd

// This autumn the American writer Donna Tartt published her third book, *The Goldfinch*. The painting by Fabritius in the collection of the Mauritshuis plays a key role in it. The triumphal progress of Tartt's book began with the presentation of the Dutch edition in Amsterdam. Several weeks later it was launched in America, coincidentally on the same day as the opening of the exhibition of paintings from the Mauritshuis at The Frick Collection in New York – only a few blocks from Donna Tartt's home. We interviewed the writer on the eve of her promotional tour of the United States.

How do you deal with the high expectations your readers have of your third book?

When I wrote my first novel, *The Secret History*, I wasn't expecting it to develop such a following. It was a lovely surprise and I've been delighted by it, but each book is its own book. I've never felt any pressure to try to match or compete with this first novel. What I'm really more concerned with is reaching people deeply, as individuals, rather than attracting the broadest possible following. The reader, for me, is a singular proposition. A book is always one person talking to one other person, and when I'm writing I always feel as if I'm speaking in someone's ear, rather than to a group of people.

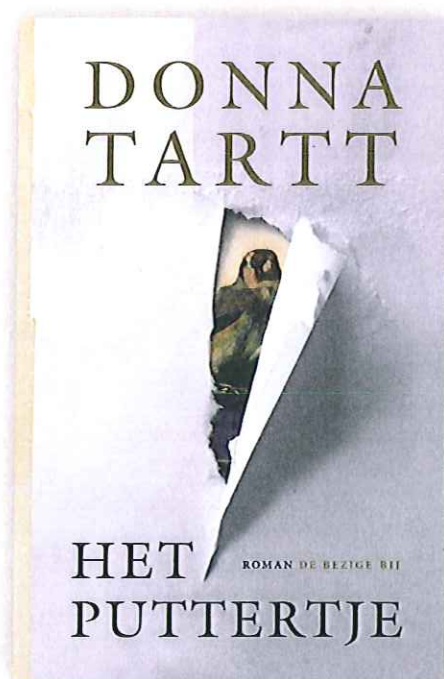
When did you have the idea to write a novel 'starring' *The Goldfinch*?

The germ of this book began twenty years ago with a long stay in Amsterdam. Rather than any specific story about art, I was more interested in a dark Amsterdam mood and a dark New York mood. And art seemed to be the tie between those two cities. As far as I remember, it wasn't really a conscious decision to take *The Goldfinch* as a subject but something that just seemed to spring organically from place. My emotional connection with Fabritius's painting was strong from the very first.

Mauritsbuis in focus 26 (3) 2013
Donna Tartt

C. FABRITIUS 1654

In haar boek brengt Donna Tartt haar fascinatie voor *Het puttertje* van Fabritius als volgt onder woorden:

Wie zou kunnen zeggen waarom Fabritius het puttertje heeft geschilderd, dat kleine, op zichzelf staande meesterwerk, enig in zijn soort?

Waarom dat onderwerp? Een eenzaam vogeltje dat als huisdier wordt gehouden. In geen enkel opzicht kenmerkend voor het tijdperk waarin dieren voornamelijk dood een plaats kregen, in weelderige jachtstukken: slappe hazen, vissen en vederwild, hoog-opgetast en opgebonden voor de dis.

Waarom niet iets wat meer in zijn tijd past? Waarom geen zeegezicht, geen landschap, geen historiestuk of portret in opdracht van een vooraanstaande persoon, geen alledaags tafereel van drinkers in een herberg, waarom in godsnaam geen bos tulpen in plaats van deze eenzame kleine gevangene? Geketend aan zijn stok? Wie weet wat Fabritius ons met zijn keuze voor iets nietigs wilde zeggen? Met de weergave van iets nietigs? En als het waar is wat ze zeggen, als alle grootse schilderijen eigenlijk zelfportretten zijn, wat zegt Fabritius dan over zichzelf, als hij dat al doet?

Uit: Donna Tartt, *Het Puttertje*
De Bezige Bij 2013

// In her book Donna Tartt expresses her fascination for Fabritius's *Goldfinch* by asking the following questions:

Who knows why Fabritius painted the goldfinch at all? A tiny, stand-alone masterpiece, unique of all its kind?

Why this subject? A lonely pet bird? Which was in no way characteristic of his age or time, where animals featured mainly dead, in sumptuous trophy pieces, limp bares and fish and fowl, beaped high and bound for table?

Why not something more typical? Why not a seascape, a landscape, a history painting, a commissioned portrait of some important person, a low-life scene of drinkers in a tavern, a bunch of tulips for heaven's sake, rather than this lonely little captive? Chained to his perch? Who knows what Fabritius was trying to tell us by his choice of tiny subject? His presentation of tiny subject? And if what they say is true – if every great painting is really a self-portrait – what, if anything, is Fabritius saying about himself?

From: Donna Tartt, *The Goldfinch*
Little, Brown and Company, 2013

in een duistere, Amsterdamse sfeer, een duistere New Yorkse sfeer en niet per se naar een verhaal over kunst. Maar kunst bleek de manier om die twee steden aan elkaar te verbinden. Ik kan me niet herinneren dat het een bewuste keuze was om *Het puttertje* als onderwerp te nemen, maar vanaf het eerste ogenblik voelde ik een sterke connectie met Fabritius' schilderij. Ik houd van het schilderij om zichzelf, los van zijn geschiedenis – die natuurlijk prachtig past in het verhaal van mijn boek.

Kunt u een ander schilderij bedenken dat zo'n grote rol in een van uw boeken zou kunnen spelen?

Eerlijk, dat kan ik echt niet. Wat Fabritius voor een deel zo aantrekkelijk maakt is dat hij een heel goede schilder is die bij velen onbekend is. Als ik over Rembrandt geschreven zou hebben, of over een andere bekende schilder, dan zou het een heel ander boek

But I also love the painting for itself, quite apart from its history – which of course fits in very well with the story of my novel.

Can you think of any other painting that could play such an important role in one of your novels?

Honestly, I can't. Part of the attraction is that Fabritius is not only a great painter, but widely unknown. If I'd written about Rembrandt, or some better known painter, it would have been a very different book and much more difficult to write. In writing about Fabritius, it was almost as if I was writing about a mythological painter.

Donna Tartt
Foto Photo NTG

zijn geworden. En heel moeilijk om te schrijven. Over Fabritius schrijven was haast alsof ik over een mythologische schilder schreef. Zijn werk is zó zeldzaam en omdat de meeste mensen buiten Nederland hem niet kennen had ik heel veel vrijheid.

Kunt u ons wat vertellen over de eerste keer dat u *Het puttertje* zag?

De eerste keer dat ik het schilderij zag was bij Christie's in Amsterdam. Hoewel dat een 19de-eeuwse kopie was, raakte het me meteen. Ik wilde toen zo snel mogelijk het echte schilderij zien. De eerste keer dat ik het in het echt zag, was op de Fabritiustentoonstelling van het Mauritshuis in de winter van 2004–2005. Natuurlijk was het geweldig, maar ik moet zeggen dat ik teleurgesteld was. Het hing veel te hoog voor me! Een paar jaar later kon ik het eindelijk op ooghoogte zien. Na afloop

His work is so rare, and most people outside Holland don't know him. So that gave me a lot of freedom.

Could you tell us about the first time you saw *The Goldfinch*?

I first saw the painting at Christie's Amsterdam. Even though it was a nineteenth-century copy of the original, it did strike me immediately. I wanted to see the real painting as soon as I could. The first time I saw it was at the Fabritius exhibition at the Mauritshuis in the winter of 2004–2005. Of course it was magnificent, but I have to say that I was

kocht ik een poster van *Het puttertje* die een flink stuk groter is dan het origineel. Die hangt nu in mijn werkkamer waar ik hem elke dag zie. En echt, zelfs die reproductie doet me naar adem snakken.

Toen Tracy Chevaliers boek *Het meisje met de parel* een bestseller en een film werd, kreeg het Mauritshuis te maken met een flink toegenomen belangstelling voor het schilderij van Vermeer. Was u zich er bewust van dat dit ook met de Fabritius kan gebeuren?

Ik hoop dat dat gebeurt! Ik zag *Het puttertje* in oktober nog op een voorbezichtiging van de tentoonstelling in The Frick Collection in New York. Toen ik het zag was ik weer net zo opgetogen als altijd. Veel mensen werden er door aangetrokken, terwijl er nog zoveel andere goede schilderijen uit het Mauritshuis te zien waren. Bijvoorbeeld Jacob van Ruisdaels *Gezicht op Haarlem*, ook zo'n persoonlijke favoriet die hier nu in New York is. Ik houd toch zo van de schilderkunst uit de Hollandse Gouden Eeuw.

Carel Fabritius overleed in 1654 toen in Delft een kruutmagazijn ontplofte. Zijn schilderij van een puttertje overleefde de ramp. In haar roman laat Donna Tartt het schilderij opnieuw een explosie overleven, in een museum in New York. Volgens de schrijfster kun je dit zien als een verwijzing naar het Latijnse spreekwoord *Ars Longa Vita Brevis* – kunst is lang, het leven kort. Schilderijen leven inderdaad langer dan mensen. En dat geldt natuurlijk niet alleen voor schilderijen, maar ook voor goede literatuur.

De tentoonstelling met Mauritshuisschilderijen in The Frick Collection in New York
 // The exhibition of paintings from the Mauritshuis at The Frick Collection in New York

disappointed to find that it was hung well above my eye level! I had to wait a few years to see it hung at my own eye level, where I could really see it. After I visited the exhibition I bought a poster of *The Goldfinch* which is a good bit larger than life size. I have it now in my workroom where I can see it every day. And really, even this reproduction takes my breath away.

When Tracy Chevalier's *Girl with a Pearl Earring* became a bestseller and a film, the Mauritshuis noticed increasing interest in Vermeer's painting. Did you think this might happen to the Fabritius too?

I hope it does! I saw *The Goldfinch* last October at a preview of the exhibition at The Frick Collection in New York, and I was as delighted to see it as I always am. Many people were gravitating to it. But there were so many other great paintings from the Mauritshuis in that show too. For instance, Jacob van Ruisdael's *View of Haarlem with Bleaching Grounds*, another particular favourite that's here in New York at the moment. I really love paintings of the Dutch Golden Age.

Carel Fabritius died when a gunpowder magazine exploded in his hometown of Delft in 1654. His painting of a goldfinch survived the disaster. In Donna Tartt's novel the painting survives a second explosion, which takes place at a museum in New York. According to the writer, this can be understood as an allusion to the Latin proverb *Ars Longa Vita Brevis*: art is long, life is short. Indeed, an artwork's existence can far exceed a human lifetime. And this holds true, of course, not just for paintings, but for literature too.